

Uunga siunnersuut: Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut Inatsisaat nr. xx, xxx xx 2019-imeersaq.

(Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu atuutsitsinermut Naalackersuisoq)

Saqqummiussissut

(Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu atuutsitsinermut Naalackersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Inuit innarluutillit tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuummik Naalackersuisut saqqummiisinnaasimanertik nuannaarutigaa.

Naalackersuisut inunnut innarluutilinnut suliassaqarfimmi killiffik pillugu nassuiaataata 2016-imeersup kiisalu Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa aamma Institut for Menneskerettighederip killiffik pillugu nalunaarusiaata 2016-imeersup takutippaat inunnik innarluutilinnik suliassaqarfimmi pitsanngoriaatsinik pisariaqarlunnartunik pisariaqartitsisoqartoq.

Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut saqqummiunneqartoq inuit innarluutillit taakkunungalu qanigisaasut illersorneqarnerinut ikiorneqarnerannullu atorneqassaaq. Inuup innarluutillip pisariaqartitaasa ataatsimut nalilersorneqarnerisigut tapersersuisoqassaaq. Aaqqiinnermi qanigisaasut ilaatinneqassapput kommunalbestyrelsillu tapersiinissamut kiffartuussinissamik annertunerusumik neqeroornissamik periarfissaqalissaaq.

Akisussaaffiit, suliassat ersarissumik agguataarneqarnerisigut, inunnut innarluutilinnut tamanut sullissinerup inatsisitigullu illersugaanissap pitsanngorsarnissaa siunnersuutip pingaarnertut anguniagaraa. Naalagaaffiit Peqatigiit inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaa eqqarsaatigalugu siunnersuut isigineqassaaq. Innuttaasut innarluutillit innuttaasutut allatulli pisinnaatitaaffeqarnissaannik periarfissaqarnissaannillu qulakkeerinninnissaq uani siunnersuummi qitiutinneqarpoq.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiit pitsanngoriaatinik siunnersuut nassataqassaaq. Inuit innarluutillit tamarmik, meeqqat aamma inersimasut, namminneq piginnaanerminnik atorluaasinnaanissaannik periarfissillugit pitsaasumik toqqissisimasumillu inuuneqarnissaasa qulakkeernissaat siunnersuummi aalajangersakkat aqqutigalugit siunniunneqarpoq. Tamanna aqqutigalugu meeqqat innarluutillit atuarluarnissamik ilinniarluarnissamillu periarfissaqalissapput taamaalillutillu inersimasunngorunik ulluinnarni inuuneranni suliffeqarnerullu tungaatigut pitsaanerpaanik periarfissaqalissallutik.

Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffiisa pitsanngorsarneqarnissaannik innuttaasullu innarluutillit innuttaasutut allatulli periarfissaqarnissaannik qulakkeerinninnissamik politikikkut ataatsimut kissaateqarneq siunnersuummi tunuliaqutarineqarpoq. Taamaattumik ilaatigut siunnersuummi pingaartinneqarpoq inuit innarluutillit nalinginnaasumik inuuneqarnissaannut inuiaqatigiinni aporfigisartagaasa peerneqarnissaat. Pingaartitaq tamanna inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaanut naapertuuppoq.

Siunnersuutip innuttaasoq suliniummi qitiusutut inissippaa. Taamaattumik siunnersuummi ataasiakkaaraluni ataatsimullu isiginnittumik tapersersuinissaq pingaartinneqarpoq, taamaalilluni piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu inuit innarluutillit angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartariaqartartut ikinnerulernissaannik kinguneqassaaq kiisalu Inatsisartut inatsisaatsigut inunnut innarluutilinnut tapersersorneqarnissaminnik pisariaqartitsisunut periarfissiisaaq.

Siunnersuut aqutigalugu inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pitsanngorsaaffigineqarput ingerlatsivinnilu oqartussaasut akornanni suleqatigiinnermik erseqqinnerulersitsillunilu oqilisaasoqarpoq, pingaartumik kommunalbestyrelsit aamma Naalakkersuisut suleqatigiinneranni. Siunnersuut innarluutilinnut tunngatillugu suliassaqaqfimmi inatsisinik toqqammavinnik iluarsartuussineruvoq annertoq aamma inuit innarluutillit allatulli pisinnaatitaaffeqarlutik periarfissaqarlutillu inuunerissaarnerunissaat pillugu kommunit Naalakkersuisullu tapersiinissamut periarfissaannik nutaanik pitsanngorsakkanillu imaqartoq.

Aammattaaq ingerlatsinermi akisussaaffiup sumiinnera ersarissumik inissinneqarpoq. Kommunit najukkaminni innuttaasumut tapersersuinissap pitsaanerpaap tapersiissutiginnissaa namminneq aalajangersinnaanngorpaat tamannali ilutigalugu pisussaaffeqaqarnerit ataanni inissisimalerlutik. Innuttaasut pisinnaatitaaffiinnik kiisalu inunnik isumaginnittoqaqfimmi ingerlatsiviup akisussaaffiinnik erseqqissaanerup sullisseriaatsimi nutaaliaasumi suliampilu ilisimaarinniffiusumi, siunnersuutip sunniuteqarluartumik sakkussaalluarsinnaanera qulakkeerinneqataaffigissavaa.

Inunnik innarluutilinnik sunniuteqarluartumik tapersersuineq imminut ikiorsinnaalernerannik inuunerissaarnerulerneranillu qulakkeerinninnermik kinguneqarsinnaavoq. Sunniuteqarluartumik tapersersuineq aamma inunnik innarluutilinnik inuiaqatigiinni pitsaanerumik ilaatitsisarnermut soorlu assersuutigalugu ilinniarfeqaqfiit suliffeqaqarfiillu tikikkuminarnerulernerannut tapersiisinnaavoq.

Isumaginninnermut suliassaqaqfimmi siunnersuummilu matumanga tapersersuinikkut suliassaqaqfinni allani inuit innarluutillit inuttut pisinnaatitaaffiinnik piviusunngortitsinissaq siunnersuut aqutigalugu kissaatigineqarpoq.

Isumaginninnikkut sulinermi atortussanik kommunit atorsinnaasaannik suliaqarnissamut pisussaaffeqalernermik siunnersuummi Naalakkersuisut aamma pisussaaffilerneqarput, matumani suliani inunnut innarluutilinnut tunngasuni sullissinermi malittarisassanik erseqqinnerusunik aalajangersaanissat ilanngullugu. Tamatumani kommunini sullissisarnerup pitsaassusaata qaffanneqarnissaata qulakkeerneqarnissaa siunertarineqarpoq.

Taamaalilluni siunnersuut ilaatigut Inatsisartut politikkikkut suliniutaannik arlalinnik kiisalu ajornartorsiutinik inatsimmi atuuttumi misilittagarineqartunik taamatuttaaq malinnippoq. Taakku saniatigut inunnik innarluutilinnik suliaqaqarfimmi sulisunit aamma kommunimi sullissisunit aqutsisuniillu kissaatit innersuussutillu siunnersuummi eqqarsaatigineqarput. Kiisalu inunnik innarluutilinnik ikiorsiisarneq pillugu inatsisip nutarterneqarnissaanik pitsaanerulersinneqarnissaanillu suliatigut ilinniarsimasut qanigisaasullu kissaataannik malinnilluni.

Kommunini sulisussat pigineqareersut pitsaanerpaamik atorneqarnissaannut pitsanngorsaaffigineqarnissaanullu sinaakkusiisumik siunnersuutip ilusilersorneqarnissaa Naalakkersuisunut pingaaruteqarsimavoq.

Kissaatit arlallit Naalakkersuisut kommuninit inunnullu innarluutilinnut tunngatillugu soqutigisaqaqatigiinniit pissarsiarisimasaat siunnersuutikkut akueriniarneqarput. Inuit innarluutillit pinsinnaatitaaffiinik pitsanngorsaasariaqarneq pisariaqartinneqarpoq.

Taamaattumik Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut taama isikkoqarluni inuit innarluutillit naleqquttunik atugassaqaqarnissaannut naleqquttunillu tapersiivigineqartarnissaannut anguniakkanut annertuumik sunniuteqassaaq, kisianni kisimiissinnaanngilaq aamma kisimiissanngilaq.

Inunnut innarluutilinnut suliaqaqarfimmi suliniutit pioreersut tapertaasullu ilanngullugit pilersaarummut ataatsimut katitamut aalajangersimasumillu sammisalimmut ilaasariaqarpoq. Matumunnga tapersersuisoqarluarnissaa Naalakkersuisut neriuutigaat.

Taamatut oqaaseqarlunga siunnersuut matumuuna Inatsisartunut akuersaartumik suliarineqartussanngorlugu tunniuppara.